

Oslo, 4. november 2024

Stortingets energi- og miljøkomité

MELD. ST. 27 (2023-2024) FØREBUDD PÅ FLAUM OG SKRED – KOMMENTARER FRA NATURVERNFORBUNDET

Naturvernforbundet vil herved komme med noen overordna innspill til komiteens behandling av saken:

Gi elvene plass

Et prioritert bidrag for å forhindre skader fra flom må være å gi elvene plass i landskapet. Periodevis flom har alltid vært en del av elvenes naturlige økosystemprosesser - men med klimaendringene vil vi se endringer i hyppighet og mengde. Det er uklokt å legge ny infrastruktur i områder som bør være satt av til elvenatur. Der vei eller annen infrastruktur krysser elv eller bekk må det dimensjoneres for økte nedbørmengder og hyppigere flomsituasjoner, samtidig som vi sikrer fri vandring for artene som lever i elva.

Vi ber komiteen presisere at regjeringen må stille krav til den kommunale arealforvaltningen om byggeforbud i flomsone/kantsone der det er en åpenbar risiko for framtidige flommer. Videre gjør faren for flomskader det nødvendig med både mer kunnskap i arealforvaltningen og en mer aktiv bruk av innsigelsesinstituttet i plansaker relatert til vann og vassdrag.

Vern betyr vern

I stortingsmeldingen åpnes det opp for utbygging av verna vassdrag dersom dette gir vesentlig flomdemping og «verneverdiane ikkje vil bli påverka nemneverdig». Vi vil påpeke at de flomforebyggende effektene av vassdragsutbygging vil være forholdsvis små. Men ved kraftutbygging i verna vassdrag vil tap av natur vil være stort. Begrepet «skånsom utbygging» brukes for å grønnvaske kraftutbygging, men tåkelegger de negative økologiske endringene som skjer ved utbygging. For å dempe flom må det bygges store magasiner med vesentlig restkapasitet. I tillegg kommer arealinngrep fra kraftstasjoner, veier, trafoer og linjenett. «Skånsom utbygging» forleder folk til å tro at det er mulig å bygge ut vannkraft uten arealtap og uten å forringe verneverdiene i flomdempingens navn. Det går ikke. Utbygging har negative konsekvenser for naturen, og kraftanlegg med evne til vesentlig flomdemping vil ikke kunne være forenelige med verneformålet i de verna vassdragene. Vern betyr vern. Dette er en helt nødvendig omkamp som verken er gjennomførbar uten å bryte med verneformål og uansett ikke vil ha garanti som effektivt flomforebyggende tiltak.

Stortinget har gjentatte ganger presisert at «kraftutbygging i verna vassdrag kan kun vurderes i de tilfeller der andre flomdempende tiltak er utprøvd, liv og helse står på spill og verneverdiene ikke vil påvirkes nevneverdig», og vi understreker at denne forståelsen av samfunnskontrakten om de verna vassdragene ikke skal endres gjennom denne meldingen. Vi ber komiteen presisere dette.

Naturbaserte løsninger

Norge ligger lang bakpå når det gjelder bruk av naturbaserte løsninger. Naturvernforbundet understreker at disse løsningene må prioriteres framfor andre naturødeleggende løsninger. Den naturlige variasjonen i vassdragene må ivaretas, og naturbaserte løsninger og storskala restaureringstiltak må være førstevalget der det er mulig. Dersom naturbaserte løsninger ikke lar seg gjennomføre, må flom- og erosjonssikring foregå med innovative metoder, slik at habitater og naturlige prosesser i vassdragene i størst mulig grad ivaretas.

Intakt natur er viktig som forebyggende og skadebegrensende elementer. Å bevare og restaurere myr, flommarkskoger, naturlig vannløp og meandrering, naturlig vegetasjon og liknende på risikosteder er derfor essensielt. Bedre beskyttelse av kantsonene langs vassdrag vil være et enkelt og kostnadseffektivt tiltak som gir god erosjonssikring, forhindrer avrenning av partikler og næringssalter og som i tillegg er et viktig vassdragsselement med avgjørende betydning for god miljøtilstand.

Vi anmoder om at naturkunnskap, økologi, hydrologi, bevaring av intakt natur samt restaurering av ødelagt eller redusert natur blir en viktig del av det framtidige arbeidet for å forebygge flom og skred i Norge.

Vi viser for øvrig til innspillet fra Samarbeidsrådet for naturvernsaker (SRN) til Olje- og energidepartementets [arbeid med stortingsmelding om flom og skred](#), datert 3. november 2023. Dette innspillet går mer i dybden på de samme poengene som vi har gjentatt her.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Truls Gulowsen
leder